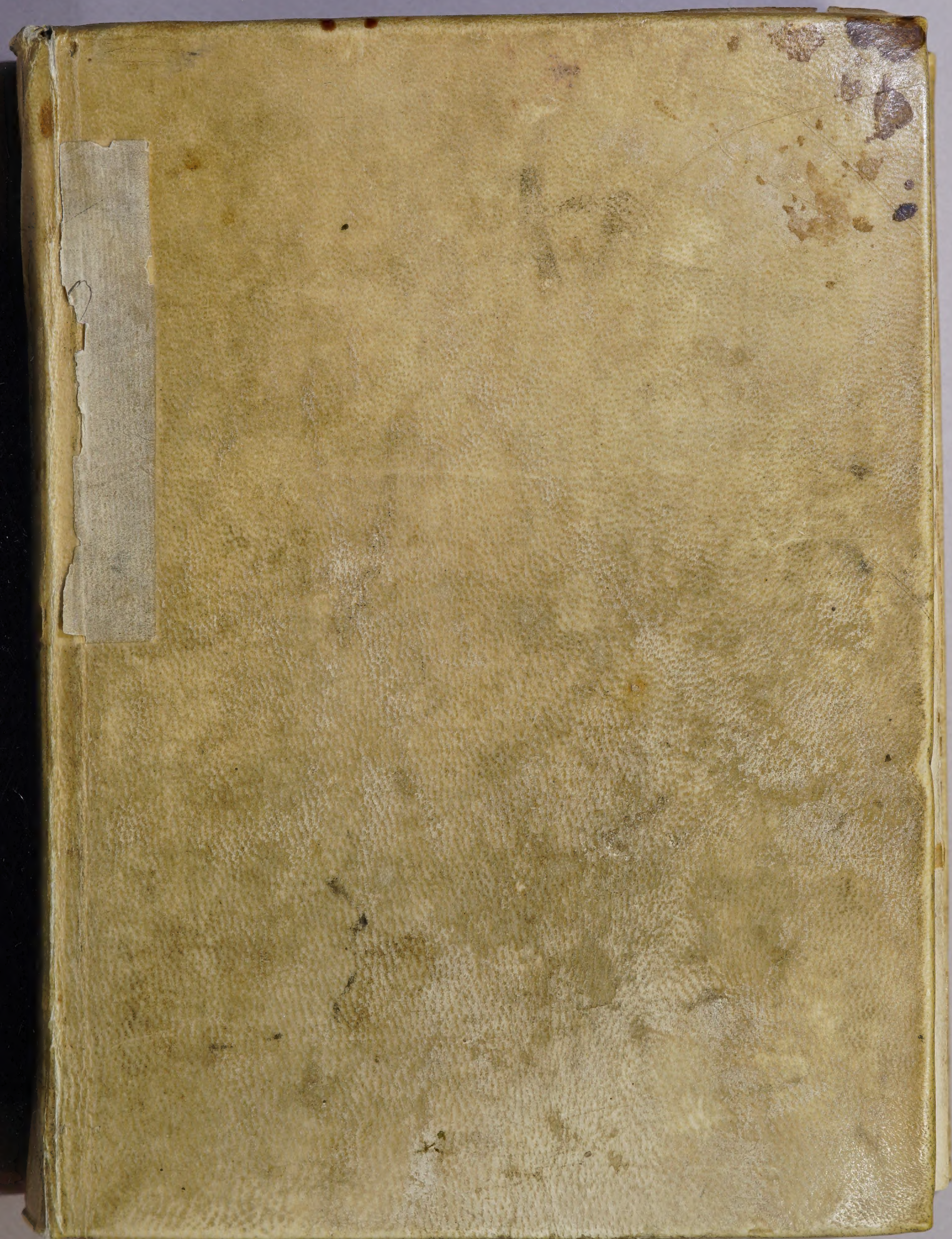
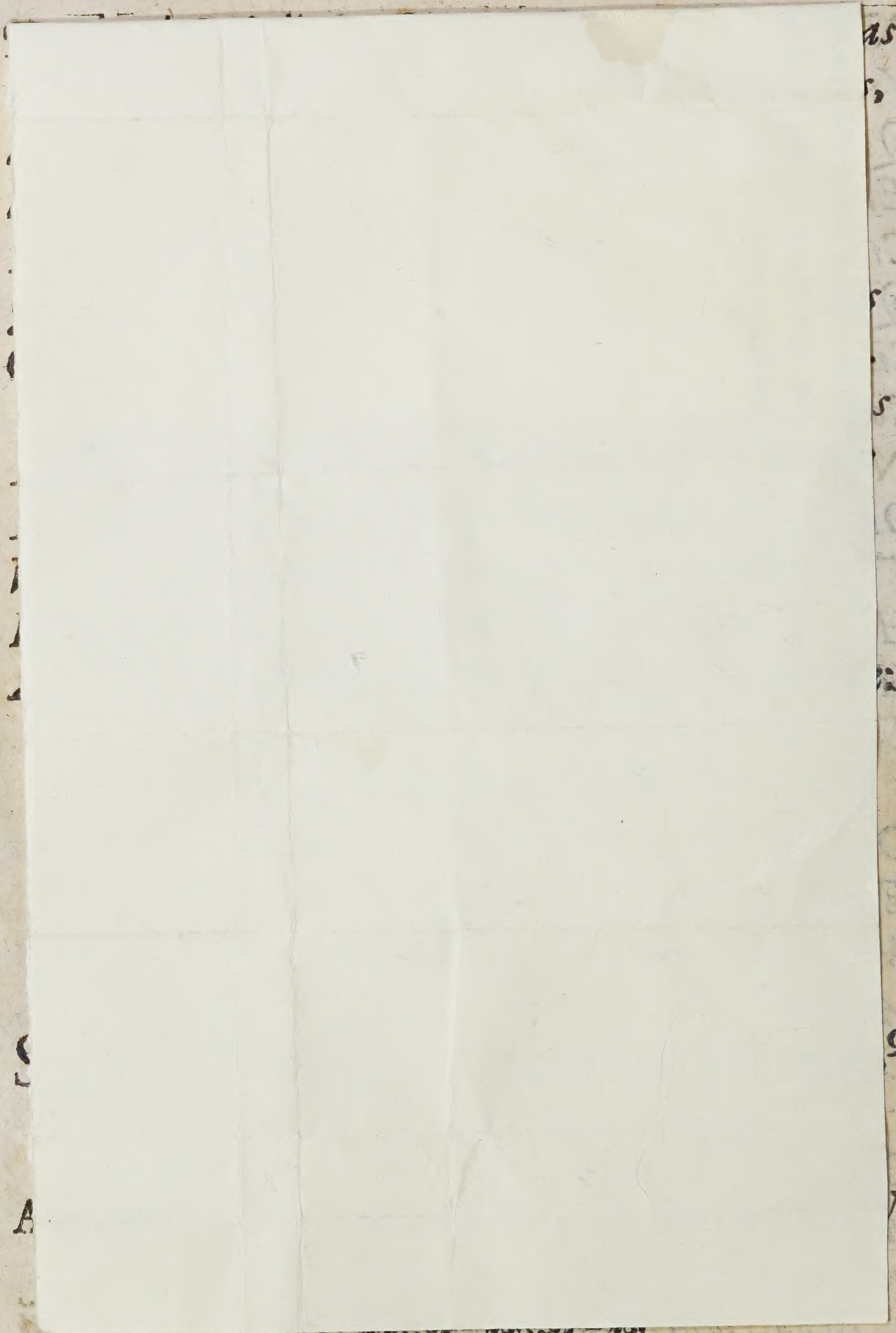

Questo libro composto di libretti trentanove ha un gran valore. Il suo piu gran pregio consiste nella lettera di Cristoforo Colombo in lingua Spagnola.

as

s,

s,

9

A V.

GRATII GRATIAE GORITIENSIS

PATAVINAE

pestis descri

ptio.

M D LV.

AD EXCELLENTISSIMVM D. Ioannem Petrum Abſtemium Præceptorem ſuum.

PAſtor ego hæc cecini Euganeis obſcurus in antris,
Quæ mihi paſcenti luſit auena rudis.
Accipe primitias, Domino quas dedicat Alcon:
Alcon, lanigeras qui tibi debet oues.

Gratij Gratiæ Goritiensis Patauinæ pestis descriptio.

OS, quæ Meduacas lym
phas, sacrosq; recessus
Euganei colitis saltus, nym-
phæ mihi, uos ó
Vos mihi, pestiferam cladem
dum pangere cordi est,
Quæ nimium sæua est Pataui grassata per urbem,
Oppida per sublime decus, per rura, per agros,
Ferte pedem; nam uos procul amouistis & illam;
Tuq; Deûm, quæ cuncta regis, suprema potestas
Adsis ó mihi; quæq; meam spem fulcis amore,
Sit mihi per te fas optatam cernere metam.
Tempus erat, quo sancta Ceres flauebat aristas,
Serpere cum pestis sensim fera cœpit, ubiq;
Pallorem inducens, morbumq;, metumq;, doloremq;
Atq; atros mortis socios, mortemq; rapacem;
Ciuibus hæc grauidam uelox peruenit in urbem,
Post quàm illam toruè despexit culmine ab alto;
Tum iubet huc illos, illuc hos ire ministros,
Corpora qui celeres hõinũ discrimine nullo (crus,
Inuadũt; caput hĩc dolet, hinc latus, hinc femur, hinc
Auxilium hic lacrymis implorat, uoce salutem
Hic petit, hic iacet, huic tabescunt membra dolore.

O dolor, ò lacrymæ, tantæ molimine labis
Vrbs antiqua ruet Studiorum clara propago?
Cœlicolæ subitum, dirumq; auertite casum,
Ne tot ne iuuenum pereat tam recta cupido,
Ne desiderium ueri, uirtutis honosq;,
Fulgida splendentis pereat ne gloria secli.
Quo mouere gradus, horrendi cuncta ministri
Infecere malo contactu tetra uomentes
Ore uenena graui; afflatu hinc præcordia cæco
Colloquijs polluta uiros fœdare propinquos
Sic potuere, licet diuersa feratur origo;
Quoquò tulere pedem, genitorem liquit alumnum
Natus, & ipse pater sobolem deliquit amatam.
Heu crudele nefas, pietas sic uicta recedit?
Heu scelus indignum, heu facinus miserabile dictu,
Nulla fides nato? pietas & nulla parenti?
Arce Antenorea ciues fugere relicta,
Vxores hos turba frequens, natiq; sequuntur,
Non amor hos nũmi? nõ uestis? pulchra supellex?
Non amor hos patriæ retinet? non limen auorum?
Vrbs tristi clamore uirûm repleta resultat
Vndiq; cuncta sonans, ululatu & mœsta remugit
Fœmineo. at casti pueri, innuptæq; puellæ
Ad cœlum uocem extollunt, & multa querentes
In fatum luctu crudelia sydera clamant.
Excidium sensere canes, pestemq; nefandam,

Qui ueluti rabidi nocte exululasse per urbem
Auditi; exululasse lupi sub mœnibus altis
Auditi; rerum summus sic uoluitur ordo.
Magnam ubi diripuit Paduam contagio, gliscens
Oppida, rura, agros, Cererem cum frugibus almis
(Ni patriam ad sedem caueat conuersa furentes
Diua manus) mōstrū retrahens uastare parabat,
Quod terit heu lætas segetes cur lumine fuluo?
Lumine quo aduentāte cadunt ex arbore frondes,
Lumine quoq; (malum) tellus tremefacta dehiscit.
Quò fugit agricolæ cupidi spes grata? laborq;?
Quò uictus? quò chara quies cum prole tenella?
Flauis alma Ceres spicis, fænisque relictis
Hæc fugiens imo traxit suspiria corde.
Vix mihi, quam peperit Saturno Nympha parenti,
Quæ Dea sum, atq; potens, hominū quæ uita, salusq;
Parcere uix placuit Pestis? (quis credere posset?)
Quid facies infesta uiris? quidúe impia tantum
Moliris facinus? quidúe orbem excindere tentas?
Parcite cœlestes, feßisque imponite rebus
Iamque modum, ne tota ruat gens Itala, quondam
Dextera quam toties eduxit uestra periclis;
Itala gens uestros supplex spectauit honores;
Hæc decus est orbis, bello hæc illustris, & arte,
Huic est relligionis amor, sublimia uobis
Templa hæc erexit grata, atque insignia uobis

Dona tulit, referetq; iterum sublata Deorum
Auxilio; uos hæc faciatis prospera posco.
Hæc ubi dicta dedit Dea; cœlum concutit altum,
Conciliumq; uocat, diuinoq; incipit ore
Iuppiter. ó Diui, quibus impertita potestas
Est mecum cœli, scitis quæcunq; poposcit
Nunc frugum regina; mihi sententia certa
Stat Latio exciso prædontem expellere pestem.
Liquerat Hesperiam, Patauinam liquerat arcem
Liquerat hæc uesana uiros, hæc oppida, & agros;
Vnus at heroum surgens responsa ferebat
Sic fatus. Pater omnipotens, hominumq;, Deumq;
Progenitor gentem pœnas persoluere facti
Fas est, cum Diuûm monitis parere recuset;
Forsitan ad nostrum conuertet lumina regnum.
Sic inimica lues rediit reuocata Deorum
Consensu, & populata agros, populataq; Bacchi
Templa, sacrasq; aras, et maxima sacra profanat.
Liber & ipse fugit uastantem cuncta ruina
Ingenti, uiresq; stupet miratus atroces,
Immanesq; pedes, & uasti corpora monstri.
Cernite mortales miseri contagia lethi;
Sed procul este; pios incautè fallit euntes
Mortis dura soror, genitrix & mortis iniquæ
Atra lues; hic dirus erit mortalibus annus.
Vndiq; tanta mali moles, formidoq; tanta,

Vt tibi nullus honos, nullus Libitina sacrorum
Cultus, & ad feretrum nullus tibi in æde sacerdos
Iusta canat, secreta tibi haud immurmuret ullus;
Tantus in occulta lethi contage uidetur
Esse metus; sic causa mali uitatur ab omni.
Ah nimium dira, ah nimium contagio demens.
Labitur incedens alter, delabitur alter
Ad mensam, qui lætus erat modò, munere uitæ
Functus ad obscuros Erebi descenderat amnes.
Hei mihi surripuit doctum, fidumq; sodalem,
Cui uix flauebant tenera lanugine malæ;
Quo mores fugere probi Francisce? Iuuentus
Florida quò fugit? spes en quò fugit inanis?
Quò firmum pectus? recti & constantia firma?
En quô dulcisonus sermo? en quò suauia uerba?
Quò uigiles animi motus? Mors inuida florem
Purpureum succidit; atroxq; inuidit amori
Casus, & elatum iuuenem deiecit ad ima.
Vos precor este boni manes, uos recta petenti
Este precor faciles manes; nam recta petiui.
Inde per autumnum felicem dira uagatur
Pestis, & ad medium porrexit brachia crassa
Pestis, & in medio posuit fera brachia, uimq;
Sic labes Pataui longe migrauit ab oris.
Vrbs euersa iugum tandem decussit, & illo
Iam releuata graui robur reparauit omissum;

Errantesq; uocat ciues ad patria tecta;
Nanq; ignara frui hos uitali lumine credit;
Vix medij rediere, ferum pars senserat ulcus;
Pars malesana metu confugerat acta sub umbras;
Pars natorum animam migrantem exceperat, acri
Victaq; mœrore ad stygias descenderat undas;
Vix lacrymas tristis cohibens sat luximus, inquit,
Nil mœror, nil ægra iuuant lugubria mœstos;
Ponite iam luctum ciues, iam ponite luctum,
Sumite lætitiam ciues, iam sumite ciues,
Sacra pij date thura Deis pro munere tali;
Hi uos eripuere malis, hi cuncta dedere,
Hi uitamq;, & opes, & quæ uos recta petistis;
Eia agite ad cœlum duplices attollite palmas,
Dicite io ciues, & io bis dicite ciues;
Bis superi ereptos crudeli funere tutos
Seruauere; duplex debetur uita tonanti;
Sic resonant io io, sic ad sydera fertur io io.
Ast ego quas grates persoluam, uiuere quem Dij
Per mala tot pestis? quem permisere per undas
Tot maris infidi? per mortem cuncta ruentem?
Ante alios aram gratus de marmore ponam;
Hic mihi Diuorum rector decoratus in auro
Stabit, & ipse feram sacrum de more quot annis.
Tu Pater omnipotens memoris dignabere donum
Accipere, & uitam longum concedere in æuum.

Finis.